

Dr. Gyulai Iván: Vitaindító a
fejlesztéspolitika és fenntarthatóság
témájához

FF. fórum, 2007. június 21., MTA

Felháborító előszó

- A világnak az a baja, hogy az ember a tökéletest akarta kijavítani
- Minden ma létező probléma egy korábbi fejlesztés eredménye
- Ha az emberek racionális döntéseket hoznának, megállna az élet

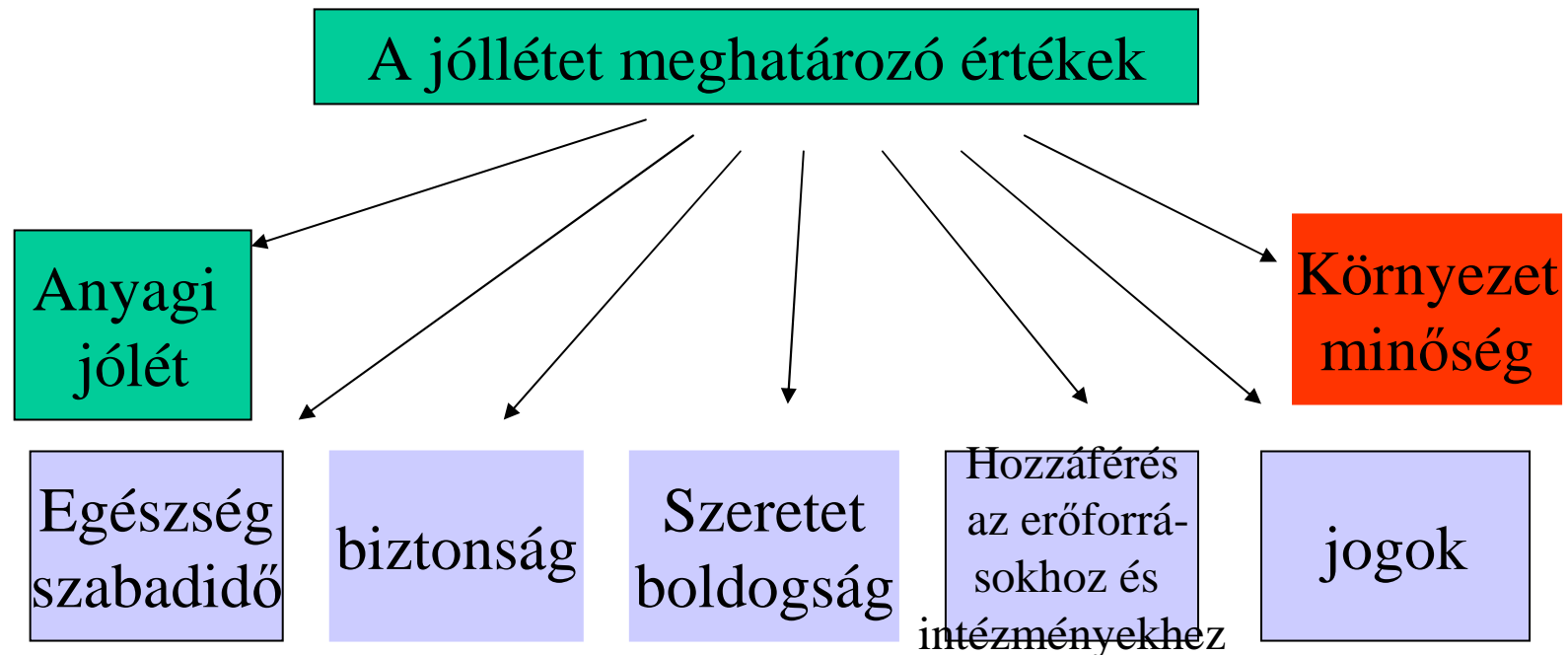
Mi a fejlődés?

- A fejlődés a környezethez való alkalmazkodóképesség javulása, egy jobb teljesítmény elérése a környezeti alkalmazkodásban.
- A fejlődést a megőrzés és fejlesztés kiegyensúlyozottsága biztosítja.
- A kettő arányát a környezet változása határozza meg.

Mi a fejlesztés?

- Egy rendszer szerves fejlődési határának a meghaladása.
- Ha elvétjük a megőrzés és fejlesztés helyes arányát, megváltoztatjuk a környezetet.
- Ha megváltoztatjuk a környezetet, alkalmazkodási kényszerpályákat hozunk létre, muszáj „fejleszteni”.

A nem fenntartható társadalom gyökere

Az értékek egyensúlytalansága

- Ha az értékekben egyensúlytalanság áll be, minden másban is egyensúlytalanságok keletkeznek
- Az egyensúlytalanságok egymásból táplálkoznak
- Az egyensúlytalanságok társadalmi és környezeti konfliktusokat hoznak létre
- A konfliktusok egy rendszerben léteznek

A probléma spirál

Növelni kellene az adóterheket, de a választók az adók csökkentését követelik, a politikusok pedig ezt ígérik.

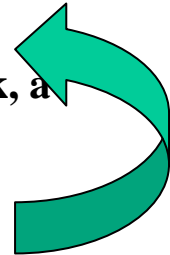
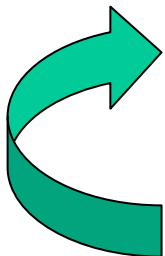
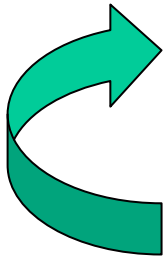
Több probléma több pénzt igényel

A problémák bővítetten termelődnek újra, mert nem az okokat kezeli a társadalom.

A költségeket az állam az adófizetők pénzéből fedezi, vagy egyénileg kell értük helyt állni.

A növekedésnek környezeti és társadalmi költségei vannak

Az anyagi jólét érdekében gyors gazdasági növekedésre van szükség

A probléma spirál

A teherviselők életminősége csökken.

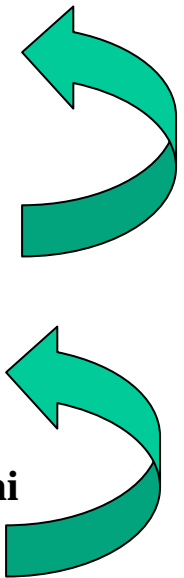
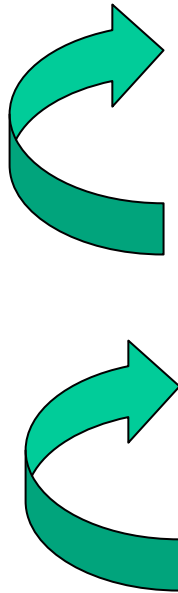
Kevesebb teherviselőnek kell több terhet cipelni

A növekedés tovább rontja a környezet állapotát, ezeket a terheket is viselni kell

Nőnek a terhek, csökken a szabadidő, a rekreáció lehetősége, romlik a népesség egészsége.

A teherviselőknek több munkával, nagyobb egyéni teljesítménnyel kell előkeríteni a fedezetet. Még több növekedésre van szükség.

Lehetetlen a növekvő közfeladatokat finanszírozni. Az állam egyre több feladat finanszírozásáról kénytelen lemondani. Nőnek az adófizetők közvetett terhei.

A különböző struktúrák értékek általi meghatározottsága

- Az anyagi jólét értékének választása megszabja a felépítményeket
- Az anyagi jólét elérésének az eszköze a technikai tudás
- A technikai ismeretek fejlődése megelőzi más ismeretek fejlődését
- A technika fejlesztése elsőbbséget kap minden mással szemben
- egyensúlytalanság

A különböző struktúrák értékek általi meghatározottsága

- Az anyagi jólét értékének választása megszabja a felépítményeket
- Az értékek mérésében elsőbbséget kap a gazdasági növekedés mérése
- Háttérbe szorul a környezet minősége, vagy a társadalom jólléte

A különböző struktúrák értékek általi meghatározottsága

- Az anyagi jólét értékének választása megszabja a felépítményeket
- Az anyagi értékek a nagy piacokon megszerezhetők
- Struktúraváltás a település-szerkezetben, városiasodás
- Területi polarizáció

A struktúrák értékek általi meghatározottsága

- Az anyagi jólét értékének választása megszabja a felépítményt
- A megszerzett anyagi egzisztencia féltése
- Irigység/ vágyak
- Biztonság/ erőszak

A különböző struktúrák értékek általi meghatározottsága

- Az anyagi jólét értékének választása megszabja a felépítményeket
- A társadalom szereplői versenyeznek az anyagi jólét megszerzéséért
- Csökken az együttműködés, szolidaritás

A verseny hatásai a társadalomra

- A verseny polarizálja a társadalmat: kevés győztesre és több vesztesre
- A társadalom legnagyobb tömegei képtelenek követni a verseny diktálta követelményeket, még jobban leszakadnak
- A feszültségeket újabb fejlesztésekkel kívánják orvosolni

Mi a baj a fejlesztési mechanizmusokkal?

- Nem jó helyre irányulnak: nem azt kell fejleszteni, ami túlfejlődött, hanem ami lemaradt
- „Zászlóshajó” elképzelés: a jó magával rántja az elmaradottakat

Mi a baj a fejlesztési mechanizmusokkal?

- A fejlesztések hasznai és terhei nem terülnek szét igazságosan a társadalomban (negatív externáliák)
- A közpénzből közhasznot támogató projektek is a magánhasznot szolgálják végső soron

Mi a baj a fejlesztési mechanizmusokkal?

- Sem az egyes projektek, sem a fejlesztési programozási dokumentumok nem integrálják a fenntarthatósági szempontokat
- Nem veszik figyelembe a környezet adta lehetőségeket, erőforrásokat, eltartó-képességet
- Nem az egyes projektek, hanem az összes tevékenység együttesen alakítja a környezet állapotát

Mi a baj a fejlesztési forrásokkal?

- Nem jó helyre irányulnak: a fejlesztés forrásai visszatérülnek a nagy piacok szereplői felé, közvetlen, vagy közvetve ők a haszonélvezői a közpénzeknek
- Az abszorpciós kapacitás determinálja, hogy azok „fejlődjenek”, akik már elég „fejlettek”
- Lehetőséget ad a korrupciónak, gyengíti az erkölcsöt

Mit kellene tenni?

- A társadalom erkölcsi érzékenysége, a bizalom és őszinteség olyan közjó, amely nélkülözhetetlen a társadalmi értékteremtéshez

Mit kellene tenni?

- Helyreállítani az értékek kiegyensúlyozottságát
- A rendelkezésre álló forrásokat a társadalmi együttműködés helyreállítására fordítani
- Megismertetni a fenntarthatóság szemléletét
- Kialakítani és működtetni a szektorokat átívelő intézményrendszert